

Sygn. akt VIII GC 64/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Wojciech Wołoszyk

Protokolant: st. sekr. sądowy Marzena Karpińska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa S. H. , B. L. oraz J. K. , współników (...) w N.

przeciwko K. H. oraz J. M. , współnikom (...)w B.

o zapłatę

I. oddała powództwo ,

II. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanych kwotę 8.957 zł (osiem tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu ,

III. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na rzecz powodów kwotę 926,12 zł (dziewięćset dwadzieścia sześć złotych 12/100) tytułem niewykorzystanych zaliczek na koszty postępowania.

Sygn. akt VIII GC 64/20

UZASADNIENIE

Powodowie – J. K., S. H. oraz B. L., prowadzący działalność gospodarczą w formie (...) z siedzibą w N. wnieśli pozew przeciwko pozwany – K. H. i J. M. prowadzący działalność gospodarczą (...) z siedzibą w B. o zapłatę kwoty 83.933,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że strony zawarły w dniu 6 września 2016r. umowę, na podstawie której pozwani zlecili powodom wykonanie robót budowlanych przy ul. (...) w B.. Powodowie wskazali, że całość robót została podzielona na 10 etapów, a finalne zakończenie miało mieć miejsce w dniu 30 sierpnia 2017r. Powodowie podkreślili, że strony w przedmiotowej umowie uzgodniły także zakres oraz wynagrodzenie za wykonanie robót w wysokości 1.488,000 zł. Jednakże powodowie zaznaczyli, że w dniu 14 września 2017r. pozwani zlecili powodom wykonanie całego szeregu prac dodatkowych, nieuwjętych w pierwotnej umowie, których potrzeba powstała w trakcie jej realizacji. W ocenie powodów, główną przyczyną zlecenia prac dodatkowych było nieprecyzyjne określenie pierwotnego zakresu robót, na co w trakcie realizacji umowy uwagę zwracali powodowie. Powodowie wskazali, że wykonali oni prace dodatkowe na budowie przy ul. (...) w B. co opóźniło zakres prac objęty w umowie z dnia 6 września 2016r. Powodowie wskazali, że pozwani na żadnym etapie współpracy nie kwestionowali jakości wykonanych prac. Powodowie wyjaśnili, że wykonali bardzo szczegółowy kosztorys robót dodatkowych, w którym ujęto poszczególne prace w rozbięciu na koszty materiałów oraz robocizny. W ocenie powodów, pozwani doskonale zdawali sobie sprawę z wartości zlecenia i wyrażali

na powyższe zgodę. Jednocześnie powodowie podkreślili, że starali się oni polubownie rozwiązać zaistniały spór poprzez spotkania i negocjacje, jednak pozwani nie wyrażali chęci dojścia do porozumienia. Z ostrożności procesowej powodowie wskazali, iż w przypadku nieuznania zaistniałego stosunku prawnego jako umowy dotyczącej wykonania prac budowlanych, zastosowanie będą miały przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, gdyż pozwani mieli wzbogacić się kosztem pracy powodów.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GNc 122/18 z dnia 23 kwietnia 2018r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty, pozwani zaskarżyli go w całości oraz wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwani wskazali, że bezspornym jest to, że strony w dniu 6 września 2016r. zawarły umowę o roboty budowlane, której przedmiotem była rozbiorca wszystkich zabudowań na działkach (...) obręb (...) ul. (...) w B. oraz wykonanie budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. (...) w B. na działce (...) obręb 96 zgodnie z załączoną dokumentacją budowlaną. W ocenie pozwanych nieprawdziwe jest twierdzenie powodów co do tego, że w dniu 14 września 2017r. pozwani zlecili im wykonanie licznych prac dodatkowych, wyszczególnionych w kosztorysie, które to nie zostały przewidziane w umowie o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. W tym zakresie pozwani wyjaśnili, że roboty budowlane wyszczególnione w kosztorysie były objęte umową o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r., co ich zdaniem ma potwierdzać kosztorys budowlano remontowy stanowiący załącznik do umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. Pozwani podkreślili także, że w zawartej umowie o roboty budowlane strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe obejmujące wszelkie nakłady finansowe potrzebne do wykonania całości przedmiotu umowy (§ 8). Zatem w ocenie pozwanych strony nie przewidziały możliwości podwyższenia umówionego wynagrodzenia w toku realizacji przedmiotu umowy. W ocenie pozwanych co do zasady strony także nie przewidziały możliwości zlecenia wykonawcy dodatkowych robót za dodatkowe wynagrodzenie. Pozwani podkreślili, że 'zlecenie dodatkowych prac' nie stanowi aneksu do umowy o roboty budowlane, a tym samym nie stanowi dowodu zlecenia powodom wykonanie dodatkowych robót. Pozwani wskazali, że pismo to nie zawiera oświadczeń woli złożonych przez strony postępowania. Zdaniem pozwanych nie wiadomo dokładnie, kto nakreślił parafki znajdujące się na tym piśmie, lecz w ich ocenie nie zrobili tego pozwani. Ponadto pozwani wskazali, że zlecenie dodatkowych prac nie zawiera szacunkowego określenia wartości rzekomo zleconych do wykonania prac dodatkowych. Pozwani wyjaśnili, że jedynie pismo z dnia 9 maja 2017r. stanowiło aneks do umowy o roboty budowlane, gdyż na mocy niego pozwani jednorazowo zlecili powodom realizację dodatkowych robót budowlanych, jednak miały to być zupełnie inne roboty niż roboty wyszczególnione w załączonym do pozwu kosztorysie. Jednakże pozwani wskazali, że przedmiotowy aneks zawierał określenie wartości dodatkowych robót budowlanych oraz uzgodnienie dotyczące stosownego wydłużenia terminu realizacji przedmiotu umowy – w przeciwieństwie do robót objętych żądaniem pozwu. Pozwani podkreślili, że powodowie nie wystawili pozwanym faktury VAT w zw. z rzekomą realizacją dodatkowych robót budowlanych. Tymczasem – w ocenie pozwanych – w umowie z dnia 6 września 2016r. przyjęto generalną zasadę, że rozliczenia finansowe między stronami będą dokonywane na podstawie faktur VAT wystawionych przez wykonawcę. Ponadto pozwani stanęli na stanowisku, że zachowanie powodów, polegające na wysuwaniu w stosunku do pozwanych roszczeń pieniężnych z tytułu rzekomej realizacji dodatkowych robót budowlanych należy ocenić jako usiłowanie oszustwa.

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powodowie – J. K., S. H. oraz B. L., prowadzący działalność gospodarczą w formie (...)z siedzibą w N. zawarli z pozwanymi – K. H. i J. M. prowadzącym (...)z siedzibą w B. umowę o roboty budowlane w dniu 6 września 2016r.

(okoliczności bezsporne, a ponadto dowód: CEIDG- B. L. – k. 11- 11 v akt, CEIDG – S. H. – k. 12- 12 v akt, CEIDG – J. K. – k. 13 – 13 v akt, CEIDG J. M. – k. 14 – 14 v akt, CEIDG – K. H. – k. 18 – 18 v akt, umowa o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. – k. 16-24 akt)

Na podstawie umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. pozwani zlecieli powodom wykonanie następującego przedmiotu umowy (§1 pkt. 1.1. i 1.2 umowy):

1. Rozbiórka wszystkich zabudowań na działkach (...) obręb (...), ul. (...) w B.,
2. Wykonanie budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. (...) w B. na działce nr (...) obręb (...), zgodnie z załączoną dokumentacją budowlaną w zakresie:

- wykonanie wszystkich wymaganych robót ziemnych w pełnym zakresie, a więc przygotowanie wykopu wraz z usunięciem zbędnego urobku oraz uzupełnieniem kruszywa z uwzględnieniem ewentualnego odwodnienia w zakresie prac,

- wybudowanie budynku do stanu surowego, ścian konstrukcyjnych, stropów, balkonów, ścian działowych, klatek schodowych, kanałów wentylacyjnych z pustaków ceramicznych, kanałów spalinowych, izolację kanałów w przestrzeni ponad dachem płytami z wełny mineralnej, obudowę kominów „na gotowo” z uwzględnieniem:

a. w części garażowej i klatki schodowej: podkład pod posadzkę betonową, podkładu betonowego B10 gr. 10 cm, izolacji przeciwwilgociowej z papy zgrzewalnej, podkładu betonowego B10 gr. 8 cm; w części fundamentowej: izolacji przeciwwilgociowej bitumicznej, izolacji przeciwwilgociowej i z papy termozgrzewalnej, ocieplenie fundamentów styropianem ekstrudowanym; w części dachu wykonanie: ocieplenie styropianem, murki ogniowe „na gotowo”, kominów „na gotowo”, wszystkich prac dekarских z pokryciem dachu, papą zgrzewalną, podkładową i nawierzchniową oraz blachą, a także obróbki dekarские balkonów oraz rury spustkowe, okna wylazowe na klatkach schodowych – przeszklone ; w części elewacji, stropu garaży i pomieszczeń technicznych: wykonanie ocieplenia ścian w zależności co wskazano w projekcie styropianem lub wełną mineralną grubości 15 cm wraz z tynkiem i malowaniem „ na gotowo”, wykonanie izolacji termicznej sufitów garażowych i pomieszczeń technicznych płytami z wełny mineralnej o grubości 10 cm wraz z klejem, siatką tynkiem i malowaniem „na gotowo”, wykonanie izolacji balkonów styropianem (...), wykonanie dylatacji ścian zewnętrznych styropianem w miejscach styku ścian ze ścianami budynków sąsiednich, ułożenie okładzin z płytek na klatkach schodowych i korytarzach oraz w pomieszczeniach wskazanych w opisie technicznym budynku z materiału powierzonego.

Zgodnie z § 2 pkt 3 umowy o roboty budowlane wykonawca zobowiązał się zrealizować przedmiot umowy do dnia 30 sierpnia 2017r. Zaś w § 2 pkt. 4 umowy wskazano, że wszelkie propozycje wprowadzenia przez wykonawcę zmian w harmonogramie muszą być należycie uzasadnione i zaakceptowane uprzednio przez zamawiającego, a ich wprowadzenie do umowy nastąpi w drodze aneksu, ale nie będą one wpływać w żadnym zakresie na zwiększenie wynagrodzenia należnego wykonawcy ani na zmianę terminu realizacji przedmiotu umowy określonego w § 1.

W myśl § 8 pkt. 1 umowy wskazano, że strony ustalają że za wykonanie przedmiotu umowy zamawiający zapłaci wynagrodzenie ryczałtowe w łącznej wysokości netto 1488 000,00 zł plus VAT. Zaś w § 8 pkt 2 umowy wskazano, że wynagrodzenie, o którym mowa powyżej obejmuje wszelkie nakłady finansowe potrzebne do wykonania całości przedmiotu umowy.

Natomiast integralną częścią umowy są następujące załączniki: opis techniczny konstrukcji, opis techniczny do projektu budowlanego, kosztorys budowlano remontowy wykonawcy, harmonogram robót – etapy budowy, projekt budowlany.

(dowód: umowa o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. – k. 16-24 akt, kosztorys budowlano remontowy wykonawcy – k. 140 -141 akt, opis techniczny konstrukcji – k. 477-482 akt, opis techniczny do projektu budowlanego – k. 483 -489 akt, harmonogram robót – etapy budowy – k. 490- 491 akt, zeznania świadka T. Z. – k. 411v -412 akt, zeznania świadka M. S. – k. 412 – 413 akt, zeznania świadka G. N. – k. 413 – 413 v akt, oświadczenie inspektora nadzoru inwestorskiego – k. 474-476 akt, zeznania pozwanego K. H. – k. 433- 434v akt, zeznania powódki S. H. – k. 431 v -432 v akt, kosztorys – roboty budowlane chwytoowo nr 1 -k. 44- 55 akt)

Pozwani jednorazowo, aneksem z dnia 9 maja 2017r., zlecieli powodom realizację dodatkowych robót budowlanych tj.:

- zabezpieczenie budynku sąsiadującego z nowo wybudowanym obiektem w kwocie 30.000 zł netto,
- odkrywki istniejących fundamentów zgodnie z podpisanym zleceniem na te roboty budowlane – 2.000,00 zł netto,
- pełnienie funkcji kierownika budowy 15.000,00 zł netto (ustalono kwotę dodatkową w związku z trudnościami na budowie i większe zaangażowanie podczas kierowania budową) oraz dokonano przesunięcia terminu zakończenia budowy o 1 miesiąc tj. do dnia 30 września 2017r. Natomiast roboty dodatkowe objęte aneksem z dnia 9 maja 2017r. były zupełnie innymi robotami niż te roboty, które zostały wyszczególnione w kosztorysie powodów - kosztorys – roboty budowlane chwytoowo nr 1. Za roboty dodatkowe objęte aneksem z dnia 9 maja 2017r. pozwani dokonali zapłaty na rzecz powodów.

(dowód: kosztorys – roboty budowlane C. nr 1-k. 44- 55 akt, aneks z dnia 9 maja 2017r. do umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. – k. 303 akt, zeznania pozwanego K. H. – k. 433- 434v akt)

Inwestycja objęta umową o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. w sensie finansowym została zamknięta.

Wykonanie tzw. zielonych dachów nie należało do zakresu robót dodatkowych lecz prace z nimi związane należały do zakresu umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r.

Powodowie nigdy nie wykonali tzw. dachów zielonych. Zaś prace związane z budową tzw. dachów zielonych zostały wykonane przez wykonawcę zastępczego na zlecenie pozwanych.

(dowód: protokół technicznego odbioru robót z dnia 19 grudnia 2017r. – k. 304 – 305 akt, decyzja Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla Miasta B. z dnia 5 marca 2018r. (...)521.40.2018.PS – k. 307 – 308 akt, notatka dotycząca tzw. zielonych dachów – k. 306 akt, kopie faktur z zakupionych materiałów przez pozwanych – wykonawstwo zastępcze – k. 309 – 311 akt, protokół końcowy odebranych robót budowlanych z dnia 19 grudnia 2017r. – k. 302 akt, zeznania pozwanego K. H. – k. 433- 434v akt, korespondencja mailowa – k. 442 akt, faktura 191/2018/15 RS – k. 440-441 akt, faktura nr (...) -k. 443 akt, załącznik do protokołu końcowego – k. 457 akt, notatka z dnia 7 marca 2018r. oraz z dnia 9 lutego 2018r. – k. 458-461 akt, pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k. 525 – 556 akt)

Powodowie wezwali pozwanych do zapłaty kwoty 83.933,82 zł informując o możliwości przekazania informacji gospodarczej o zadłużeniu do (...) w przypadku braku zapłaty. W odpowiedzi na to wezwanie, pozwani wystosowali do powodów pismo z dnia 5 marca 2018r., w treści którego zakwestionowali zasadność zgłoszonego roszczenia wskazując, że dodatkowe prace o wartości 83.933,82 zł były objęte zakresem umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r.

(dowód: pismo powodów z dnia 15 lutego 2018r. – k. 312 akt, pismo pozwanych z dnia 5 marca 2018r. – k. 313 -314 akt, notatka projektanta O. – k. 511 akt, protokół do sprawy VIII GC 701/20 z dnia 16 września 2020r. – k. 512-514 akt, pismo z dnia 10 kwietnia 2018r. – k. 510 akt, korespondencja mailowa – k. 515 akt)

Pomimo zakwestionowania przez pozwanych zasadności zgłoszonego roszczenia, (...) ujawniło dotyczącą pozwanych informację gospodarczą o niezapłaconych zobowiązaniach w kwocie 84.230,83 zł, obejmującej również należność z tytułu wykonania przez powodów dodatkowych robót budowlanych w kwocie 83.933,82 zł. W związku z tym, pozwani pismami z dnia 21 czerwca 2018r. wezwali (...) oraz powodów do niezwłocznego usunięcia tejże informacji gospodarczej wskazując, że jest ona nieprawdziwa. Następnie pismem z dnia 25 lipca 2018r. (...) uznał żądanie pozwanych dotyczące usunięcia informacji za bezzasadne.

(dowód: pismo (...) z dnia 8 czerwca 2018r. – k. 315 akt, pismo z dnia 21 czerwca 2018r. – k. 316-319 akt, pismo z dnia 21 czerwca 2018r. – k. 320-325 akt, pismo z dnia 25 lipca 2018r. – k. 326 akt)

Z uwagi na przekazanie przez powodów do (...) nieprawdziwej - w ocenie pozwanych – informacji, pozwani pismem z dnia 1 sierpnia 2018r. złożyli w Prokuraturze zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez powodów na ich szkodę

przestępstwa określonego w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. W związku z powyższym w (...)prowadzone było postępowanie przygotowawcze pod sygn. (...)

(dowód: zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z dnia 1 sierpnia 2018r. – k. 327 – 333 akt, zawiadomienie o wszczęciu dochodzenia z dnia 11 grudnia 2018r. – k. 334 akt)

Zawarta umowa z dnia 6 września 2016r. zawierała wykaz prac będących jej przedmiotem. Dodatkowo w załącznikach do umowy zawarto zakresy robót jakie należało wykonać w ramach zawartej przez strony umowy.

Brak jest w aktach sprawy projektu budowlanego tj. załącznika nr 5, nie pozwala na szczegółowe określenie zakresu prac jaki był ujęty w projekcie. Strony zawierając umowę nie stworzyły jednego załącznika w postaci np. szczegółowego zakresu prac będących przedmiotem umowy lub kosztorysu szczegółowego. Brak takiego wykazu prac będącego szczegółowym zakresem prac jakie wykonawca miał je wykonać i przywoływanie listy załączników, które zawierają wykazy robót powoduje, że ujęcie danego zakresu prac chociażby w jednym załączniku stanowi dla wykonawcy zakres prac jaki powinien wykonać.

Prace wymienione w kosztorysie prac dodatkowych załączonym do pozwu były objęte zakresem określonym w umowie z dnia 6 września 2016r. łączącej strony.

(dowód: pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k. 525 – 556 akt)

Przedłożony przez powodów dokument „Zlecenie Prac Dodatkowych”, z dnia 14 września 2017 r. , jest częściowo nieczytelny, dokładne odczytanie całego jego tekstu nie jest możliwe. Nie jest on przy tym zleceniem dodatkowych prac wykraczających ponad zakres umowy z dnia 6 września 2016r.

(dowód: uzupełniająca pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k.651 – 678 akt , notatka na k. 28)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z tych dokumentów przedstawionych przez strony, które nie budziły wątpliwości Sądu (z wyłączeniem notatki z 14 września 2017 r.) a także na podstawie zeznań świadków: M. S., T. Z., G. N., częściowo zeznań powódki , zeznań pozwanego oraz w oparciu o zarówno pisemną opinię główną , pisemną jak i ustną opinię uzupełniającą sporządzoną przez biegłego sądowego mgr inż. A. O..

Sąd Okręgowy uznał zarówno pisemną opinię główną , pisemną opinię uzupełniającą jak i ustną uzupełniającą opinię – wszystkie sporządzone przez biegłego sądowego mgr inż. A. O. – za rzeczowe, spójne oraz logiczne. Zdaniem Sądu, treść tychże wszystkich opinii w sposób przejrzysty i logiczny odpowiadała na problematykę przedstawioną w tezie dowodowej, a nadto konkluzje w nich zawarte zostały oparte o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia zawodowego. Ostatecznie, więc wnioski sformułowane w opinii przez biegłego były jasne, kategoryczne i przekonujące dla Sądu, co pozwalało uznać sprawę za wyjaśnioną (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, OSP 1975, nr 5, poz. 108 i z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04, LEX nr 151656). Ponadto godzi się zauważyć, że Sąd Okręgowy jest świadomy tego, że biegły nie jest uprawniony do dokonywania oceny zebranych w sprawie dowodów, jednakże trzeba mieć na uwadze to, iż słusznie biegły wskazał, że notatka z dnia 14 września 2017r. (zob. k. 28 akt) jest częściowo nieczytelna i także w ocenie Sądu – dokładne odczytanie całego jej tekstu nie jest możliwe. Ta okoliczność nie wymaga wiadomości specjalnych. Należy także zaznaczyć, że niezależnie od jakości przedmiotowej notatki- także pozostały zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na uznanie jej jako podstawy do wykonania dodatkowych prac za dodatkową zapłatą.

Podkreślenia wymaga, że biegły sądowy w pisemnej opinii uzupełniającej odpowiedział bardzo szczegółowo oraz wyraźnie na wszystkie zastrzeżenia wniesione w toku niniejszego postępowania , a uzupełnił te wyjaśnienia w ustnej opinii złożonej na posiedzeniu w dniu 17 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy uznał, że zeznania świadków: M. S., T. Z. i G. N. nie miały kluczowego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Wprawdzie świadkowie ci zeznali, że podczas inwestycji objętej umową z dnia 6 września 2016r. wykonywano prace dodatkowe, to jednak nie można zapominać, że są oni pracownikami powodów. Ponadto świadkowie ci wskazali, że wiedzę, co konkretnie jest pracą dodatkową posiadają od kierownika budowy. Istotne jest także to, że świadkowie ci podnosili, że w zakresie prac dodatkowych – szczegółów nie znają. Co więcej świadkowie ci zeznali, że nie mają wiedzy, co do tego czy spisano jakiś aneks do umowy z dnia 6 września 2016r. (por. zeznania świadka M. S. k. 412 v akt i zeznania świadka G. N. – 413v akt) oraz że nie wiedzieli żadnego dokumentu dotyczącego prac dodatkowych (por. zeznania świadka G. N. – k. 413v akt) i twierdzili, że nie mieli wglądu do umowy (por. zeznania świadka G. N. – k. 413v akt). W związku z tym, zeznania świadków są wyłącznie ich subiektywną oceną zdarzeń. Jednocześnie godzi się zauważyć, że zeznania świadków w zakresie wykonywania prac dodatkowych stoją w całkowitej sprzeczności z wnioskami płynącymi zarówno z pisemną opinią jak i pisemną uzupełniającą opinią biegłego sądowego, a także z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie niniejszej.

Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom złożonym przez powódkę – S. H. jedynie w części – w zakresie tego, że powodowie wykonywali główne prace budowlane w budynku przy ul. (...) w B.. Zaś w pozostałym przedmiocie jej zeznaniom Sąd nie przyznał waloru wiarygodności, a w szczególności w zakresie twierdzenia, iż powodowie w ramach zawartej umowy z dnia 6 września 2016r. wykonywali na rzecz pozwanych jeszcze prace dodatkowe, które zostały objęte żądaniem pozwu. Tym bardziej, że sami powodowie wskazali, iż strony nie zawarły aneksu na roboty dodatkowe objęte żądaniem pozwu. W ocenie Sądu Okręgowego zeznania te, dotyczące prac dodatkowych nie znajdują odzwierciedlenia w pozostałym materiale dowodowym sprawy.

Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom złożonym przez pozwanego – K. H. w całości. Sąd uznał, że jego zeznania korespondują z zebrany w sprawie materiale dowodowym sprawy.

Sąd Okręgowy postanowił na podstawie art. 235² § 1 pkt. 5 k.p.c. pominąć dowód z opinii kolejnego biegłego z dziedziny budownictwa (zob. k. 776 akt). W ocenie Sądu wszystkie sporne okoliczności zostały już w sposób dostateczny wyjaśnione za pomocą pisemnej opinii biegłego, uzupełniającej pisemnej opinii biegłego oraz ustnej uzupełniającej opinii biegłego. Taka chronologia wydarzeń, doprowadziła Sąd Okręgowy do przekonania, że przeprowadzenie dowodu z opinii kolejnego biegłego z dziedziny budownictwa wyłącznie zmierzałoby do nieuzasadnionego przedłużenia niniejszego postępowania.

Należy przy tym podkreślić, iż na posiedzeniu dnia 17 maja 2022 r., na którym biegły O. złożył opinię uzupełniającą ustną a sąd pominął dowód z opinii kolejnego biegłego oraz przed zamknięciem rozprawy, nikt nie wniósł o dodatkową opinię biegłego.

Sąd Okręgowy postanowił pominąć na podstawie art. 235² § 1 pkt. 5 k.p.c. dowód z dokumentów (zob. k. 806 akt):

- znajdujących się na k. 620 – 638 akt sprawy – albowiem Sąd uznał je za spóźnione, i zmierzające do przedłużenia postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego przedstawienie nowych dowodów przez strony już po sporządzeniu pisemnej i uzupełniającej opinii biegłego sądowego nie może się ostać. Zdaniem Sądu nic przecież nie stało na przeszkodzie, aby strony przedmiotowe dowody przedstawiły na wcześniejszym etapie niniejszego postępowania, skoro były im znane.

- znajdujących się na k. 705- 733 akt sprawy – ponownie jak powyżej wskazać trzeba, że należało uznać je za spóźnione i zmierzające do przedłużenia postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego przedstawienie nowych dowodów przez strony już po sporządzeniu pisemnej i uzupełniającej opinii biegłego sądowego nie może się ostać. Zdaniem Sądu nic przecież nie stało na przeszkodzie, aby strony przedmiotowe dowody przedstawiły na wcześniejszym etapie niniejszego postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego, przedłożone przedmiotowe dokumenty zostały złożone przez pozwanych niejako w obronie przeciwko dodatkowym dokumentom złożonym przez powoda. Należy także wskazać, iż pozwani nie kwestionowali opinii biegłego.

- znajdujących się na k. 739 akt sprawy – ponownie zaznaczyć trzeba, że – nic nie stało na przeszkodzie, aby przedmiotowe dokumenty zostały przedłożone już wcześniej. Ponadto najistotniejsze jest to, że nie podano na jaką konkretnie okoliczność miały by one zostać przeprowadzone (por. k. 735 v akt).

Jednocześnie podkreślić należy, że przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy miał na uwadze treść art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie, z którym Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Przechodząc do merytorycznego rozważenia niniejszej sprawy wskazać trzeba, że między stronami nie było spornym, że zawarły one w dniu 6 września 2016r. umowę o roboty budowlane, której przedmiotem była rozbiorca wszystkich zabudowań na działkach (...) obręb (...), ul. (...) w B. oraz wykonanie budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. (...) w B. na działce nr (...) obręb (...), zgodnie z załączoną dokumentacją budowlaną. Należy wskazać, że ww. umowa określała szczegółowy zakres robót budowlanych, które miały zostać wykonane przez powodów.

Sąd Okręgowy – analizując stanowiska stron w przedmiotowej sprawie - doszedł do przekonania, że kwestią sporną jest to, czy pozwani zlecieli powodom wykonanie prac dodatkowych, nieujętych w pierwotnej umowie (zob. tzw. zlecenie prac dodatkowych z dnia 14 września 2017r. – k. 28 akt, kosztorys robót dodatkowych (...) – k. 44- 55 akt), a co za tym idzie czy żądanie kwoty 83.933,82 zł tytułem wynagrodzenia za prace dodatkowe jest uzasadnione czy też nie.

W świetle powyższego zaakcentować trzeba, że powodowie opierali swoje żądanie zasadniczo w oparciu o umowę z 6 września 2016 r. a pomocniczo (z ostrożności procesowej) na podstawie regulacji dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia się pozwanych względem powodów. Wobec tego, w ocenie Sądu Okręgowego w pierwszym rzędzie należy wyjaśnić, iż w umowie o roboty budowlane, uregulowanej w art. 647 i następnie k.c., strony mogą określić wynagrodzenie za wykonane roboty jako wynagrodzenie ryczałtowe, przewidziane w art. 632 § 1 k.c., jak też zastrzec możliwość jego modyfikacji, w zależności od zaistnienia konieczności wykonania robót dodatkowych lub zmniejszenia zakresu robót podstawowych. Prawnymi konsekwencjami ukształtowania wynagrodzenia ryczałtowego bez takiej klauzuli jest zarówno niedopuszczalność podwyższenia go, jak też obniżenia, nawet gdyby dochód osiągnięty przez wykonawcę był wyższy od założonego w kalkulacji będącej podstawą określenia wysokości ryczałtu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 lutego 2016r., I ACa 894/15, LEX nr 2016281).

W realiach niniejszej sprawy, pozwani kwestionując żądanie powodów – podnosili, że prace wskazywane przez powodów jako dodatkowe roboty (zob. zlecenie prac dodatkowych z dnia 14 września 2017r. – k. 28 akt, kosztorys robót dodatkowych (...) – k. 44- 55 akt) w rzeczywistości były pracami objęte pierwotną umową o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r.

Należy zauważyć, że żaden z aktów prawnych nie zawiera legalnej definicji pojęcia prac lub robót dodatkowych. Jest to pojęcie języka prawniczego, na gruncie którego roboty dodatkowe rozumie się jako świadczenia wykonywane poza istniejącym zobowiązaniem dotyczącym robót budowlanych, którego zakres określa projekt - art. 649 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 lutego 2016r., I ACa 894/15, LEX nr 2016281). Są to więc roboty, które nie zostały przewidziane w umowie, ale których wykonanie było niezbędne, aby w prawidłowy sposób wykonać przedmiot umowy. Mogą one zostać uzgodnione przez strony (np. w wyniku zmiany projektu) jak i zostać wykonane bez zawarcia ważnego aneksu do umowy (por. komentarz do kodeksu cywilnego art. 649 k.c. pod red. Załucki 2020r., wyd. 2/ Szanciło, Legalis).

Przenosząc powyższe rozważenia na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że kluczowym zagadnieniem wymagającym rozstrzygnięcia jest więc to, czy wykonane przez powodów prace były pracami dodatkowymi czy też – jak twierdzą pozwani – były one objęte umową o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r.

W ocenie Sądu Okręgowego w pierwszej kolejności należało dokonać oceny postanowień umowy z dnia 6 września 2016r. (zob.: umowa o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. – k. 16-24 akt). Wobec tego, wskazać trzeba, że strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe za wykonanie przedmiotu umowy w łącznej wysokości netto 1.488.000 zł

plus VAT. Zaś w § 8 pkt 2 umowy wskazano, że wynagrodzenie, o którym mowa powyżej obejmuje wszelkie nakłady finansowe potrzebne do wykonania całości przedmiotu umowy.

Słusznie wskazuje się w orzecznictwie, że wynagrodzenie ryczałtowe - uregulowane w art. 632 k.c., stosowanym w drodze analogii do umowy o roboty budowlane zostało ukształtowane jako świadczenie niepodlegające zmianie, co oznacza, że przyjmujący zamówienie (wykonawca) w zasadzie nie może domagać się jego podwyższenia. Ustalenie ryczałtowego wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych powoduje, że to nie kosztorys powinien być podstawą ich rozliczenia, choćby stanowił podstawę do ustalenia umownego wynagrodzenia. Wykluczona jest zatem możliwość domagania się zapłaty za prace dodatkowe, gdy te prace są naturalną konsekwencją procesu budowlanego i w naturalny sposób z niego wynikają (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 listopada 2017r., I ACA 459/15, LEX nr 2451317).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że przecież w § 2 pkt. 4 tejże umowy wskazano wyraźnie, że wszelkie propozycje wprowadzenia przez wykonawcę zmian w harmonogramie muszą być należycie uzasadnione i zaakceptowane uprzednio przez zamawiającego, a ich wprowadzenie do umowy nastąpi w drodze aneksu, ale nie będą one wpływać w żadnym zakresie na zwiększenie wynagrodzenia należnego wykonawcy ani na zmianę terminu realizacji przedmiotu umowy określonego w § 1. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe postanowienie umowne świadczy o tym, że strony w umowie z dnia 6 września 2016r. określiły precyzyjne zasady wprowadzania do zakresu umowy prac nieobjętych, czyli dodatkowych. Tymczasem przedstawiona notatka z dnia 14 września 2017r. zatytułowana jako „zlecenie dodatkowych prac” nie wpisuje się w zasady wprowadzenia do zakresu umowy prac dodatkowych, albowiem nie ma ona charakteru aneksu do spornej umowy z dnia 6 września 2016r.

Zdaniem Sądu Okręgowego, argumentem przemawiającym za prawidłowością powyższego twierdzenia jest to, iż z akt sprawy wynika, że pozwani jedynie jednorazowo w maju 2017r. aneksem z dnia 9 maja 2017r. zlecieli powodowi realizację dodatkowych robót budowlanych – jednakże innych niż te wskazywane przez powodów w pozwie – a które to zostały rozliczone finansowo od pozwanych na rzecz powodów. (zob.: kosztorys – roboty budowlane (...) -k. 44- 55 akt, pismo (aneks) z dnia 9 maja 2017r. do umowy o roboty budowlane z dnia 6 września 2016r. – k. 303 akt, zeznania pozwanego – k. 433-434v akt). Przy czym zaakcentować trzeba, że te jednorazowe zlecenie wykonania dodatkowych prac było zgodne z zasadą wprowadzenia do zakresu umowy dodatkowych prac wskazaną w § 2 pkt 4 umowy. Zatem taka chronologia wydarzeń doprowadziła Sąd do przekonania, że gdyby potencjalnie doszło we wrześniu 2017r. – jak twierdzą powodowie – do ponownego zlecenia wykonania prac dodatkowych to sporządzony zostałby aneks do umowy o podobnej treści jak ten z dnia 9 maja 2017r. Tymczasem wyłącznie przedłożona przez powodów notatka z dnia 14 września 2017r. nie spełnia wymagań określonych w umowie. Co jest także istotne sama powódka S. H. zeznała, że zlecenie nie miało formy aneksu, tak naprawdę było to na „przysłowiową gębę” (zob. k. 432 – 432 v akt).

Brak więc aneksu zlecającego wykonanie robót dodatkowych stanowi o tym, że dokument z dnia 14 września 2017r. nie może być traktowany jako podstawa do wykonywania dodatkowych prac za dodatkową zapłatą. (zob. uzupełniająca pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k.651 – 678 akt).

W ocenie Sądu za odmową przyjęcia, że notatka z dnia 14 września 2017r. (zob. k. 28 akt) – jak starają się przeforsować powodowie – stanowi zlecenie prac dodatkowych przemawia to, że ten dokument jest nieczytelny i odczytanie całego tekstu nie jest możliwe, co też słusznie zauważył to biegły w sporządzonej przez siebie opinii (zob. uzupełniająca pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k.651 – 678 akt). Jednakże Sąd podejmując się odczytania tejże notatki uznał, że z tego co udało się rozczytać, wynika, że w jej treści nie wskazano chociażby szacunkowego określenia wartości prac dodatkowych, ani nie określa ona terminu wykonania tych robót. Znajdują się zaś na niej – w przeciwieństwie do umowy oraz aneksu z 9 maja 2017 r. – 2 nieczytelne parafki bez pieczętek.

Ponadto, nawet gdyby tylko hipotetycznie przyjąć, że notatka z dnia 14 września 2017r. stanowi o zleceniu prac dodatkowych, to wówczas w jej treści brak jest precyzyjnego określenia -w charakterze budowlanym- jakie dokładnie prace zostały tam wskazane i co za tym idzie niemożliwe jest wyliczenie wartości tychże prac.

Dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy wymagane było w przedmiotowej sprawie powzięcie wiadomości specjalnych, którymi dysponuje wyłącznie biegły sądowy. W związku z tym, Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny budownictwa na okoliczność ustalenia czy prace wymienione w kosztorysie prac dodatkowych załączonym do pozwu były objęte zakresem prac określonym w umowie z dnia 6 września 2016r. łączącej strony, jeżeli zaś prace te nie były objęte umową z dnia 6 września 2016r. – dodatkowo na okoliczność ustalenia rynkowej wartości tychże prac (zob. k. 463 akt).

Biegły sądowy w sporządzonej przez siebie pisemnej opinii wskazał jednoznacznie, że na podstawie materiałów będących w aktach sprawy uznać trzeba, iż prace wymienione w kosztorysie prac dodatkowych załączonym do pozwu były objęte zakresem określonym w umowie z dnia 6 września 2016r. łączącej strony (zob. pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. A. O. – k. 525 – 556 akt).

Jednocześnie zaznaczyć należy, rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd miał na uwadze wszystkie zastrzeżenia zaprezentowane przez strony, co do wniosków zaprezentowanych przez biegłego. Jednakże Sąd dokonując kompleksowej oceny materiału dowodowego w sprawie uznał, że wnioski zawarte przez biegłego zarówno w pisemnej opinii jak i w uzupełniającej pisemnej opinii są jak najbardziej uzasadnione, logiczne i spójne. Przede wszystkim godzi się zauważyć, że twierdzenia wskazane w opiniach, opierają się na dokonanej przez biegłego analizie materiału dowodowego wskazanego przez obie strony w niniejszym postępowaniu. Ponadto wnioski wysnute przez biegłego zostały bardzo szeroko i dokładnie przez niego uzasadnione.

Podkreślić trzeba, że w procesie cywilnym ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania i to one są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Innymi słowy ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo (żąda czegoś od innej osoby) obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu (czyli neguje uprawnienie żądającego) obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje.

Strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu. Istota zasady dotycząca ciężaru dowodów sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskalaby aktywnym działaniem. Samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. I ACa 286/14).

Co więcej nie można utracić z pola widzenia, że jeżeli materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstawy do dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych w myśl twierdzeń jednej ze stron, sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów. Należy to rozumieć w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 stycznia 2012 r., I ACa 1320/2011, LEX nr 1108777).

Sąd Okręgowy zważył, że powodowie na potwierdzenie swego stanowiska przedłożyli w gruncie rzeczy tylko kosztorys – roboty budowlane (...) (k. 44- 55 akt), notatkę z dnia 14 września 2017r. „zlecenie dodatkowych prac” (zob. k. 28 akt) oraz zawnioskowali o przesłuchanie wskazanych przez nich świadków. Jednakże zdaniem Sądu dowody przedstawione przez powodów nie były wystarczające, aby uznać ich żądanie za wykazane. Należy zaakcentować, że wprawdzie świadkowie ci zeznali, że podczas inwestycji objętej umową z dnia 6 września 2016r. wykonywano prace dodatkowe, to jednak nie można zapominać, że są oni pracownikami powodów. Ponadto świadkowie ci wskazali, że wiedzę, co konkretnie jest pracą dodatkową posiadają tylko od kierownika budowy. Istotne jest także to, że świadkowie podnosili, że w zakresie prac dodatkowych – szczegółów nie znają. Co więcej świadkowie zeznali, że nie mają wiedzy,

co do tego czy spisano jakiś aneks do umowy z dnia 6 września 2016r. oraz że nie wiedzieli żadnego dokumentu dotyczącego prac dodatkowych i twierdzili, że nie mieli wglądu do umowy. W związku z tym Sąd stanął na stanowisku, że zeznania te są wyłącznie przedstawieniem przez tych świadków – ich subiektywnej oceny zdarzeń, a co za tym idzie nie mogą automatycznie być potwierdzeniem wersji przedstawianej przez powodów. Natomiast co do przedłożenia przez powodów notatki z dnia 14 września 2017r. to wskazać raz jeszcze trzeba, że była ona nieczytelna, a więc w ocenie Sądu nie było realnej możliwości, aby przyznać rację powodom w zakresie podnoszonych przez nich twierdzeń.

W konsekwencji powyższego, zdaniem Sądu – skoro powodowie w przedmiotowej sprawie nie przytoczyli wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń, to wówczas ponoszą oni ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia.

Powodowie opierali swoje żądanie także (z ostrożności procesowej) na podstawie regulacji dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia się pozwanych względem powodów – art. 405 i nast.kc.

Sąd jest świadomy tego, że konstrukcja wynagrodzenia ryczałtowego nie wyklucza żądania przez przyjmującego zamówienie wynagrodzenia za prace nieobjęte umową. Zdarza się też niekiedy, że dochodzi do wykonania stanowiących korzyść majątkową dla zamawiającego prac dodatkowych, bez dokonania przez strony stosownej zmiany umowy. W takich wypadkach przyjmuje się że dopuszczalne jest żądanie przez przyjmującego zamówienie zapłaty za wykonane roboty na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2014 r., I CSK 568/13 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 414/10, LEX nr 738545).

Tymczasem – wbrew twierdzeniom powodów – nie zachodzi taka sytuacja w przedmiotowej sprawie. Sąd Okręgowy – dokonując kompleksowej oceny całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, a więc nie tylko na podstawie przedmiotowych opinii biegłego – uznał, iż prace wymienione w kosztorysie prac dodatkowych załączonym do pozwu były objęte zakresem określonym w umowie z dnia 6 września 2016r. łączącej strony. Skoro na podstawie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego (w tym jednoznacznej opinii biegłego) wynika, że prace wymienione w kosztorysie prac dodatkowych załączonym do pozwu były objęte zakresem określonym w umowie z dnia 6 września 2016r. łączącej strony, to również roszczenie powodów oparte na regulacjach dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia nie jest zasadne.

W orzecznictwie dominuje bowiem pogląd, iż roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia jest wyłączone w sytuacji, w której dana kwestia jest regulowana w ramach stosunku umownego : por. wyrok SN z dnia 31 stycznia 1969 r., II CR 530/68, OSNC 1969, nr 12, poz. 224, z omówieniem A. Szpunara i W. Wanatowskiej, Przegląd orzecznictwa, NP 1970, nr 6, s. 906; wyrok SN z dnia 4 listopada 1980 r., II CR 394/80, OSNC 1981, nr 7, poz. 134, z glosą Z. Radwańskiego, OSPiKA 1982, z. 3-4, poz. 29; uchwała SN z dnia 27 listopada 1985 r., III CZP 65/85, LEX nr 8738; wyrok SN z dnia 18 lipca 1997 r., II CKN 289/97, LEX nr 50515; wyrok SN z dnia 12 marca 1998 r., I CKN 522/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 176, z omówieniem W. Robaczyńskiego, Przegląd orzecznictwa, PS 2000, nr 4, s. 98; z dnia 24 lutego 1999 r., III CKN 179/98, LEX nr 521903; wyrok SN z dnia 19 lutego 2002 r., wyrok SN z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1716/00, LEX nr 78283; wyrok SN z dnia 14 stycznia 2004 r., I CK 42/03, LEX nr 172790; wyrok SN z dnia 21 stycznia 2004 r., IV CK 362/02, LEX nr 148650; wyrok SN z dnia 25 lutego 2004 r., I CK 212/03, LEX nr 176088; wyrok SN z dnia 24 lutego 2005 r., III CK 454/04, LEX nr 197625; wyrok SN z dnia 6 lipca 2006 r., III CSK 66/05, LEX nr 196957; wyrok SN z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CSK 221/06, M. Praw. 2008, nr 17, s. 942; wyrok SN z dnia 14 marca 2008 r., IV CSK 460/07, LEX nr 453070; wyrok SN z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 523/08, OSNC-ZD 2010, nr A, poz. 12; wyrok SN z dnia 21 maja 2009 r., V CSK 439/08, LEX nr 518121; wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CSK 229/12, LEX nr 1353198; wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CSK 303/12, LEX nr 1375410 – tak w : Gudowski Jacek (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II, WKP 2018.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości na podstawie art. 647 kc a contrario oraz art. 405 kc a contrario, o czym orzekł w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 kpc , obciążając nimi powodów jako przegrywających sprawę. Na koszty poniesione przez pozwanych złożyły się : koszty pełnomocnika w wysokości łącznie 8.100 zł (z czego 5.400 zł za I instancję oraz 2.700 zł za postępowanie zażaleniowe – zgodnie z § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) , 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 840 zł opłaty od zażalenia wniesionego przez pozwanych. Łącznie na rzecz pozwanych podlegała zatem zasądzeniu solidarnie od powodów kwota 8.957 zł.

Na podstawie art. 84 ustawy o kosztach sądowych na rzecz powodów podlegała zwrotowi kwota 926,12 zł tytułem niewykorzystanych zaliczek na koszty postępowania.